

פרשת שמות תשפ"א – נעליים או טוב יותר ללכת יחף?

1. **שמות ג:** ויאמר משה אסרה נא ואראה את המראה הגדל הזה מדוע לא יבער הסנה ... ויקרא אליו אלוקים מתוך הסנה ... אל תקרב הלא, של נעליך מעל רגליך כי המקום אשר אתה עומד עליו אדמת קדש הוא - **רמב"ן:** 'אל תקרב הלום' – לא הגיע עדיין למעלתו הגדולה בנבואה, כי [רק במתן תורה בהר סיני] נגש אל הערפל אשר שם האלוקים ... ואע"פ שהיה רחוק מהסנה הזהירו בזה, כי נתקדש כל ההר ברדת השכינה לראש ... והנה **כולו קדוש ואסור בנעילת הסנדל.**

יהושע ה: ויהי בהיות יהושע ביריחו וישא עיניו וירא והנה איש עמד לנגדו וחרבו שלופה בידו וילך יהושע אליו ויאמר לו הלנו אתה אם לצרינו: ויאמר לא כי אני שר צבא ה' ... ויאמר שר צבא ה' אל יהושע של נעלך מעל רגלך כי המקום אשר אתה עמד עליו קדש הוא - **מלבי"ם:** 'של נעלך' – רצה לומר מהר יגלה דבר ה' אליך וצריך שתפשוט בגדי החומר מעליך להיות מוכן אל הנבואה.

שמות רבה ב: כל מקום שהשכינה נגלית אסור בנעילת הסנדל וכן הכהנים שמשו במקדש יחפים.

שבת קכט: לעולם ימכור אדם קורות ביתו וייקח מנעלים לרגליו. **שבת קנב:** נעליים ברגליו **בן אדם הוא.** **פסחים קיג:** שבעה מנודין לשמים: מי שאין לו אשה ושאין לו בנים ומי שאין מגדלן לתלמוד תורה ומי שאין לו תפילין בראשו ובזרועו וציצית בבגדו ומזוזה בפתחו והמונע מנעלים מרגליו.

ברכות השחר: בא"י אלוקינו מלך העולם שעשה לי כל צרכי - **ברכות ס, ב:** כאשר נועל נעליו יאמר 'ברוך שעשה לי כל צרכי' - **האבודרהם:** שכל זמן שהוא יחף אינו יכול לצאת ולעשות צרכיו וצרכי ביתו וכיוון שלבש מנעליו כאילו נעשו לו כל צרכיו.

ישעיהו יא, טו: והחרים ה' את לשון ים מצרים והניף ידו על הנהר ... והכהו לשבעה נחלים **והדריך בנעלים – מצודת דוד:** ידריך בני הגולה **לדרוך בנעלים אשר ברגליהם** כי תשוב להיות יבשה.

2. **סידור שער השמים ברכת שעשה לי כל צרכי:** צריך ליתן טוב טעם ודעת שייכות נעילת המנעלים לברכה זו. קיבלתי ממורי מהרש"ל שהעניין הוא כדברי דוד המלך: 'ותחסרהו מעט מאלוקים גו' תמשיליהו במעשה ידיך כל שתה תחת רגליו, צנה ואלפים כולם וגם בהמות שדי'. כי הקב"ה ברא ד' מדרגות בעולם הזה זו למעלה מזו: הדומם. הצומח עולה עליו ויונק ממנו. בעלי חיים עולים על הצומח ואוכלים ממנו. המדבר שהוא האדם מושל בבעלי חיים ואוכלם ומשתמש בהם ועולה. וזהו 'כל שתה תחת רגליו צנה ואלפים', שכן כאשר מושל בבעלי חיים ("צנה" כמו "צאן") כל שכן שמושל בדומם וצומח שנמצאים תחתיהם. וכשלוקח מעור הבהמה לעשות מנעלים למדרך כף רגליו, מראה ביותר שהוא המושל והכול תחת רגליו, ומצד הממשלה הזאת מברך בלבישת המנעלים 'שעשה לי כל צרכי'.

כתר שם טוב קמה: רוב ענוותנותו גורם שנתרחק מעבודת ה'. שמצד שפלותו אינו מאמין כי גורם על ידי תפילתו ותורתו שפע לכל העולמות, שאילו היה מאמין כמה היה עובד ה' בשמחה ובריאה ... ראוי לשים לב כי הוא 'סולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה' וכל תנועותיו ועסקיו עושה רושם למעלה.

באר יוסף שמות ג, ה: לדברי השל"ה שנעילת המנעלים היא הוראה על היות האדם מושל בבריאה, לזאת במקום שנגלית השכינה, מקומו של ממ"ה הקב"ה, אסור להראות שום שררה וגדולה, שאין גדולה בפלטין של מלך ואין גאוה לפני המקום.

3. **תורת מנחם תשכה ג/212:** אף שיהודי נמצא בגלות בין העמים וכל ההשפעות הגשמיות עוברות באמצעות השבעים שרים [כלי הטבע], אעפ"כ צריך להיות ניכר שהוא יהודי, שהוא מובדל מהעולם בבחינת 'אתה בחרתנו מכל העמים' ... היינו שגם כשעוסק בעובדין דחול באמצעות העקביים, הרי זה באופן שיש מנעלים לרגליו, שהוא מובדל מהארציות ועושה אותו רק בגלל היותו 'אנוס על פי הדיבור'. **שם/207:** היינו שיהיה מנותק מהעניינים הארציים, לעשותם בלא לב ולב. כלומר: לא די בכך שיעסוק בענייני המסחר רק זמן מועט, כפי המוכרח לפרנסתו בלבד, ואילו במשך שאר הזמן יהיה מונח בתורה ותפילה, ללא טרדה ומחשבות זרות בעניינים גשמיים, הדרישה היא שגם בעת המסחר גופא יהיה מנותק מעניינים ארציים, ובדוגמת הנעל שהיא לבוש על העקב שברגל עצמו.

רשימות הרבי מליובאוויטש לט: רק ב'אדמת קודש' הוא להיפך – 'של נעליך מעל רגליך', כי באדמת קודש אין צריך לפעולת הנעל, וגם אין צריך להיות חציצה והפסק בין הרגל לאדמת קודש, וכן במקדש העבודה היא דווקא ברגל יחפה, כי גם קרקע המשכן קודש ואם עובד יחף עבודתו פסולה.